

แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างในวัดพุทธศาสนาในประเทศไทย

นางสาว นันทพร พุ่มมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2880-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR MANAGEMENT IN DESIGN&CONSTRUCTION PROJECT
OF THE BUDDHIST TEMPLE IN THAILAND

Miss Nantaporn Poommanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

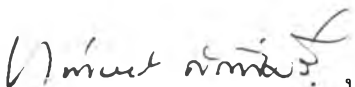
ISBN 974-53-2880-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างในวัด พุทธศาสนาในประเทศไทย
โดย	นางสาว นันทพร พุ่มมณี
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ประชา แสงสายัณห์

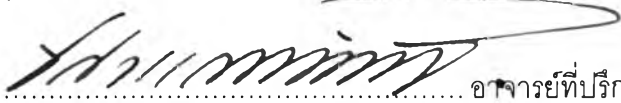
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

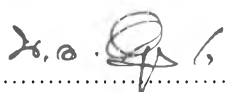
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ประชา แสงสายัณห์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยชัย วุฒิโฆสิต)

..... กรรมการ
(นาวาอากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น)

นันทพร พุ่มมณี: แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างในวัดพุทธศาสนาในประเทศไทย. (GUIDELINES FOR MANAGEMENT IN DESIGN&CONSTRUCTION PROJECT OF THE BUDDHIST TEMPLE IN THAILAND)อ.ที่ปรึกษา: รศ.นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.ประชา แสงสายัณห์, 210 หน้า. ISBN 974-53-2880-4.

ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทำให้พุทธศาสนิกชนนิยมทำบุญด้วยการสร้างวัดส่งผลให้มีการก่อสร้างวัดและอาคารเสนาสนะต่างๆเพิ่มมากขึ้น โดยขาดการควบคุมดูแลที่เหมาะสมเกิดเป็นปัญหาต่างๆทั้งในขั้นตอนการดำเนินการ การออกแบบและการก่อสร้าง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน ศึกษาถึงปัญหา สาเหตุและข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางการจัดการโครงการออกแบบก่อสร้างวัดที่เหมาะสมกับปัจจุบัน วิธีการดำเนินการวิจัยนี้ ศึกษาทฤษฎีการบริหารจัดการและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัด ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดโดยการสำรวจภาคสนามและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ 1)กลุ่มนักวิชาการและผู้มีความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรมไทยประเภทวัด 2)กลุ่มนักวิชาการศาสนา-พระสงฆ์-เจ้าอาวาส 3)กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ สถาปนิก วิศวกร 4)กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารจัดการ

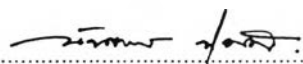
จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงการออกแบบและก่อสร้างวัดใหม่ทั้งหมด และโครงการก่อสร้างเสนาสนะขึ้นในวัดเดิม ซึ่งดำเนินการได้โดยไม่มีการควบคุมในเรื่องการออกแบบและก่อสร้าง ทำให้เกิดปัญหาในช่วงต่างๆของโครงการได้แก่)ปัญหาช่วงเริ่มต้นโครงการได้แก่ การติดต่อหน่วยงานของรัฐ จำนวนบุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานในดูแลของรัฐทำได้ไม่ทั่วถึง 2) ปัญหาในช่วงออกแบบโครงการ ได้แก่ การออกแบบวางผัง เช่น การแบ่งเขตพุทธาวาสสังฆาวาสไม่ชัดเจน การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม ความหนาแน่นของอาคาร การสร้างอาคารใหม่บดบังทัศนียภาพอาคารเดิม ฯลฯ ในเรื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรม เช่น ความไม่เหมาะสมในการใช้ฐานาคคีติทางสถาปัตยกรรม การออกแบบไม่แสดงถึงเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากสถาปัตยกรรมวัดแบบประเพณี เนื่องจากกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดทิศทางการออกแบบคือ เจ้าอาวาส ผู้ออกแบบ ผู้บริจาคปัจจัย ผู้ก่อสร้างและช่างท้องถิ่น มีความรู้ไม่เพียงพอที่จะออกแบบและก่อสร้างให้เหมาะสม 3) ปัญหาในช่วงการก่อสร้าง ได้แก่ ความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้าง และมาตรฐานความปลอดภัย เนื่องจากไม่มีการขออนุญาตก่อสร้าง

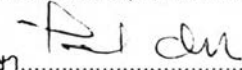
จากผลการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด โดยมีแนวทางการจัดการ 2 แนวทางคือ 1)แนวทางการส่งเสริม หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายให้ความสำคัญเรื่องการออกแบบก่อสร้างวัดให้มากขึ้น และควรมีการเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมในการออกแบบและก่อสร้างให้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดแนวทางขนาดและรูปแบบในการก่อสร้าง 2)แนวทางการกำกับดูแลทางด้านกฎหมาย เสนอแนะให้มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินการ และต้องมีกฎหมายควบคุมอาคารทางศาสนาในเรื่องความปลอดภัยของโครงสร้างอาคาร โดยอาจกำหนดให้อาคารสำคัญและมีขนาดใหญ่ต้องขออนุญาตก่อสร้าง ในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมเสนอให้มีการพิจารณารูปแบบก่อนการก่อสร้างโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับมหาเถรสมาคมหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา โดยแบ่งความรับผิดชอบเป็นส่วนกลางได้แก่กรุงเทพฯและปริมณฑลดูแลโดยคณะกรรมการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคดูแลโดยคณะกรรมการท้องถิ่น

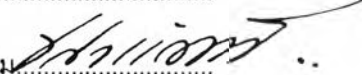
ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4774140125 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD : THAI TRADITIONAL ARCHITECT/ MANAGEMENT/ PROFESSIONAL PRACTICE

NANTAPORN POOMMANEE: GUIDELINES FOR MANAGEMENT IN DESIGN & CONSTRUCTION PROJECT OF THE BUDDHIST TEMPLE IN THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.CDR. TRAIWAT VIRAYASIRI RTN., THESIS COADVISOR: PRACHA SANGSAYAN , 210 pp. ISBN 974-53-2880-4.

With profound faith in Buddhism, some devout Buddhists make merit by constructing new temples and religious buildings. However, the construction is carried out without supervision, hence there are a number of problems in both the design and the construction processes.

The objective of this study is to investigate steps involved in designing and constructing temples at present, as well as to examine existing problems so that recommendations can be made for designing and constructing new temples. Data were collected from theories related to management and basic knowledge about temples and from the current design and construction of temples. Field observations and interviews were also conducted with four groups of individuals involved in the design and construction of temples as follows: 1) academics and experts in Thai architecture, particularly temples, 2) theology academics, monks, and abbots, 3) government agencies, architects, and engineers, and 4) specialists in management.

The findings indicate that at present the design and construction of temples can be classified into two types: 1) the construction of new temples and 2) the construction of religious buildings in existing temples. This can be done without supervision and control of design and construction, which has led to various problems at different stages of the projects. First, the problems at the beginning of the project include coordination with government agencies and lack of government officials to oversee the project. Secondly, the problems that occur during the design phase include unclear distinction between the areas for monks and those for lay persons, improper use of land, the density of buildings, and new buildings blocking the view of old ones. Also, there are architectural problems such as improper use of architectural elements for monks' status, design not reflecting local identity and culture, and deviation from architectural norms regarding temples. This is because the individuals who oversee the design and construction are the abbots, designers, patrons who donate the money, contractors, and local craftsmen and laborers, all of whom may lack knowledge and skills to design temple buildings properly. Finally, the problems that take place during the construction are related to the strength of the structure and safety standards as the design and construction are conducted without asking for permission from proper authorities.

Based on the findings, the following recommendations can be made. First, promotional measures should be devised by the public sector which would give more significance to the design and construction of temples. Knowledge should be disseminated among those who are involved with the design and construction of temples. Secondly, legal measures should be imposed to ensure the safety and the strength of the structures. For example, the temple may have to seek permission to construct large and significant structures. Also, a panel of experts, including architects, representatives from related government agencies, and representatives from educational institutes, should be set up to consider the design and construction planning before granting permission, with a central committee responsible for the design and construction of temples in Bangkok and its vicinity, and local committees taking charge of their own areas.

Department Architecture

Student's signature *Nantaporn P.*

Field of study Architecture

Advisor's signature *T. Virayasiri*

Academic year: 2006

Co-advisor's signature *Pracha Sangsayan*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้จากความช่วยเหลือ และคำแนะนำต่างๆ จากอาจารย์ที่ปรึกษา ร.ศ.นท.ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ ร.น. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ.ประชา แสงสายัณฑ์ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี และกรรมการ นาอากาศเอก อาวุธ เงินชูกลิ่น รองศาสตราจารย์อวยชัย วุฒิโมเชิต ที่กรุณา สละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรและคณะ อาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน เจ้าหน้าที่บุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฝ่ายออกแบบและก่อสร้างและบุคลากรสำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ที่กรุณาสละเวลามา ช่วยในการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลและข้อแนะนำ

ขอขอบคุณเพื่อนและพี่ๆสาขาการจัดการสถาปัตยกรรมที่ให้ความสนใจและข้อแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณครอบครัวที่อบอุ่นและคอยเป็นกำลังใจให้จนเสร็จสมบูรณ์ขอขอบคุณค่ะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญผังภาพ.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ถ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
1.6 คำจำกัดความและศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1.1 การบริหารจัดการโครงการ.....	7
2.1.2 มาตรฐานการบริการขั้นมูลฐานในมาตรฐาน การปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2533	9
2.2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัดในพระพุทธศาสนา	
2.2.1 มูลเหตุการสร้างวัดในประเทศไทย	12
2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัด.....	13
2.2.3 ประเภทของวัดในปัจจุบัน	14
2.2.4 องค์ประกอบของวัดในปัจจุบัน	20
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	22
3.2 กลุ่มตัวอย่าง	24
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	24

บทที่ 4 การศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด

- 4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด
- 4.1.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 252226
- 4.1.2 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545.....27
- 4.1.3 พระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 254527
- 4.1.4 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505.....28
- 4.2 หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ
- 4.2.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี29
- 4.2.2 กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม29
- 4.2.3 มหาเถรสมาคม30
- 4.2.4 เจ้าอาวาส พระสังฆาธิการ30
- 4.2.5 วิศวกร.....31
- 4.2.6 คชกรรมกรวัด.....31
- 4.2.7 สถาปนิก ผู้ออกแบบ วิศวกร.....32
- 4.2.8 ผู้รับเหมาก่อสร้าง ช่างท้องถิ่น.....32
- 4.3 ขั้นตอนในการดำเนินการก่อสร้างวัดในปัจจุบัน
- 4.3.1 ขั้นตอนการดำเนินการโครงการสร้างวัดใหม่33
- 4.3.2 ขั้นตอนการดำเนินการโครงการสร้างเสนาสนะขึ้นในวัด33
- 4.3.3 หลักเกณฑ์ คุณสมบัติและขั้นตอนในการขออนุญาตดำเนินโครงการ ตามกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ที่ 1 ออกตามความ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 250535
- ช่วงก่อนการก่อสร้างโครงการ
 - 4.3.3.1 ช่วงเริ่มต้นโครงการ.....42
 - 4.3.3.2 ช่วงการออกแบบโครงการ.....43
 - แนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรม43
 - ช่วงก่อสร้างโครงการ.....58
- 4.3.3 ลักษณะของโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด58

บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและการสัมภาษณ์

- 5.1 การศึกษาขั้นตอนการดำเนินโครงการอื่น
- 5.1.1 ขั้นตอนการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้างโครงการทั่วไป
วิเคราะห์ความแตกต่าง ข้อดีและข้อเสียของโครงการ.....63

5.1.2	ขั้นตอนการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้างเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน วิเคราะห์ความแตกต่าง ข้อดีและข้อเสียของโครงการ.....	67
5.2	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มประชากรที่ศึกษา	
5.2.1	จำนวนประชากรในการเก็บข้อมูล	75
5.2.2	สรุปผลการวิเคราะห์และการอภิปรายผล	76
	ความเข้าใจในการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน.....	76
	ปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดและปัจจุบัน.....	78
	ข้อเสนอแนะในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดจากการสัมภาษณ์.....	81
บทที่ 6	ปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด และข้อเสนอแนะ	
6.1	การเปลี่ยนแปลงบทบาทของวัดในสังคมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน	85
6.2	ปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด.....	87
6.2.1	ปัญหาที่เกิดขึ้นช่วงก่อนการก่อสร้างโครงการ	
	■ ช่วงเริ่มต้นโครงการ	
	6.2.1.1 ปัญหาเรื่องการเริ่มต้นโครงการ.....	89
	6.2.1.2 ปัญหาเรื่องขั้นตอนในการดำเนินการขออนุญาต	90
	6.2.1.3 ปัญหาเรื่องหน่วยงานความรับผิดชอบของรัฐบาล	90
	■ ช่วงการออกแบบโครงการ	
	6.2.1.4 ปัญหาเรื่องการออกแบบวางผังวัด.....	95
	6.2.1.5 ปัญหาเรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรม.....	99
	6.2.1.6 ปัญหาเรื่องสภาพภูมิทัศน์ของวัด.....	108
6.2.2	ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังการก่อสร้างโครงการ	
	6.3.2.1 ปัญหาเรื่องการก่อสร้าง	110
	6.3.2.2 ปัญหาเรื่องความปลอดภัยทางโครงสร้าง	110
6.3	ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและการสัมภาษณ์.....	113
6.4	การศึกษาความเป็นไปได้ของข้อเสนอแนะโครงการ.....	120
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
7.1	สรุปผลการวิจัย	
	7.1.1 การศึกษาขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน	122
	7.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด	123
	7.1.3 ข้อเสนอแนะของโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด.....	124
7.2	แนวทางการบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน.....	125

7.2.1	แนวทางการส่งเสริม.....	126
7.2.2	แนวทางการกำกับดูแล.....	128
7.3	การศึกษาต่อเนื่องในอนาคต.....	134
รายการอ้างอิง.....		135
ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด.....	139
ภาคผนวก ข	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด.....	145
ภาคผนวก ค	แบบฟอร์มสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....	157
ภาคผนวก ง	แบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์.....	165
ภาคผนวก จ	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	172
ภาคผนวก ฉ	หลักเกณฑ์การขอพระราชทานเลื่อนและตั้งสมณศักดิ์ หลักเกณฑ์การให้รางวัลวัดพัฒนาตัวอย่างสำนักงานพระพุทธฯ.....	180
ภาคผนวก ช	กรณีศึกษา.....	184
ภาคผนวก ซ	องค์ประกอบของวัดในพระพุทธศาสนา.....	199
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....		210

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงการวางผังอาคารสำคัญในวัด.....	52
4.2 แสดงความสัมพันธ์เขตพุทธาวาส-สังฆาวาส	55
5.1 แสดงความเข้าใจในกระบวนการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน.....	77
5.2 แสดงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางลดผลกระทบ.....	82
6.1 แสดงจำนวนบุคลากรในกองแบบและก่อสร้างสถาปัตยกรรม.....	91
6.2 แสดงจำนวนงานทั้งหมดที่เข้ากองออกแบบและก่อสร้าง พ.ศ. 2545-2547	91
6.3 แสดงประเภทของงานทั้งหมดที่เข้ากองออกแบบและก่อสร้าง พ.ศ. 2545-2547	91
6.4 แสดงจำนวนบุคลากรฝ่ายออกแบบ สำนักสถาปัตยกรรม	92
6.5 แสดงจำนวนงานทั้งหมดที่เข้าฝ่ายออกแบบสำนักสถาปัตยกรรม.....	92
6.6 แสดงจำนวนของสถิติผู้ที่จบการศึกษา / ทำงานในสาขาสถาปัตยกรรมไทย	93
6.7 แสดงจำนวนของสถิติผู้ที่จบการศึกษา / ทำงานในสาขาสถาปัตยกรรมไทย	94
7.1 แสดงข้อเสนอแนะในการเผยแพร่ความรู้.....	127

สารบัญผังภาพ

หน้า

ผังภาพที่

2.1	แสดงวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	7
2.2	แสดงวงจรการแก้ไขปัญหา.....	8
2.3	แสดงการแบ่งประเภทของวัดในปัจจุบัน.....	19
4.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการก่อสร้างวัดใหม่.....	33
4.2	แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการอาคารเสนาสนะชั้นในวัด.....	34
4.3	แสดงขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด.....	37
4.4	แสดงขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตตั้งวัด.....	38
4.5	แสดงขั้นตอนการดำเนินการรับพระราชทานวิสุงคามสีมา.....	41
4.6	โครงการที่มีศักยภาพในการดำเนินการก่อสร้างเอง.....	58
4.7	โครงการที่มีผู้เชี่ยวชาญดูแล.....	59
4.8	โครงการที่ใช้แบบมาตรฐานในการก่อสร้าง.....	60
4.9	โครงการที่เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกแบบ.....	61
4.10	โครงการที่เจ้าอาวาสดำเนินการจัดจ้างผู้รับเหมาออกแบบและก่อสร้าง.....	61
5.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้าง.....	63
5.2	แสดงขั้นตอนการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้างเพื่อ การอนุรักษ์โบราณสถานวิเคราะห์ความแตกต่าง.....	67
5.3	สรุปกระบวนการทำงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน.....	72
6.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด.....	89
6.2	แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมวัด.....	108
6.3	แสดงปัญหาและสาเหตุของปัญหาในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด.....	112
6.4	แสดงโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด.....	115
6.5	แสดงลำดับการปกครองคณะสงฆ์.....	120
7.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในส่วนภูมิภาค.....	129
7.2	แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในส่วน กรุงเทพฯ-ปริมณฑล.....	130

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่	
2.1	แผนผังการใช้ที่ดินในสมัยก่อนของวัดโมลีโลกยาราม พ.ศ. 2475.....21
4.1	แสดงจักรวาลคติ50
4.2	ผังวัดมเหยงค์ จ. กรุงเทพฯ53
4.2	ผังวัดราชประดิษฐ์สถิติมหาสีมา จ. กรุงเทพฯ.....53
4.4	ผังวัดหนึ่งวรวิหาร จ. กรุงเทพฯ.....53
4.5	ผังวัดอัปสรสวรรค์ จ. กรุงเทพฯ.....54
4.6	ผังวัดสุทัศน์เทพวราราม จ. กรุงเทพฯ54
4.7	ผังวัดราชบพิธ จ. กรุงเทพฯ54
4.8	ผังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ56
4.8	ผังวัดราชนัคดาวรวิหาร จ. กรุงเทพฯ56
4.9	ผังวัดวัดมกุฏกษัตริยาราม จ.กรุงเทพฯ56
4.10	ผังวัดปทุมวนาราม57
4.11	ผังวัดอัปสรสวรรค์ จ. กรุงเทพฯ57
6.1	หม้อต้มยายักษ์ วัดกลางคูเวียง จ.นครปฐม95
6.2	หอระฆัง วัดไทร จ.กรุงเทพฯ95
6.3	แสดงถนนทางเข้าของวัดที่มีลักษณะแคบเดินรถทางเดียว วัดหัวลำโพง จ.กรุงเทพฯ96
6.4	แสดงความหนาแน่นของการวางผังวัดในเขตสังฆาวาส วัดหัวลำโพงจ.กรุงเทพฯ.....97
6.5	การก่อสร้างที่ซิดติดอาคารเดิม วัดสะพาน จ. กรุงเทพฯ.....97
6.6	แสดงการก่อสร้างที่ซิดติดอาคารเดิม วัดแก้วไพฑูรย์ จ. กรุงเทพฯ..... 98
6.7	แสดงการใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมไม่เหมาะสม วัดหัวลำโพง จ. กรุงเทพฯ 99
6.8	แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลง วัดพระธรรมกาย จ. กรุงเทพฯ.....103
6.9	แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลง วัดร่องขุ่น จ. เชียงราย.....103
6.10	พระอุโบสถ วัดสังฆทาน จ. นนทบุรี.....104
6.11	พระอุโบสถ วัดหนองเต่า จ.ลพบุรี104
6.12	พระอุโบสถ วัดชลอ จ. นนทบุรี104
6.13	กุฏิ วัดสามพราน จ. นครปฐม.....104
6.14	แสดงแบบมาตรฐานโบสถ์ขนาดเล็ก105
6.15	แสดงแบบมาตรฐานโบสถ์ขนาดใหญ่..... 106

6.16	แสดงแบบมาตรฐานศาลาการเปรียญ	107
6.17	แสดงการต่อเติมอาคารมิดโครงสร้าง.....	110
6.18	แสดงการก่อสร้างโบสถ์ วัดหัวลำโพง จ. กรุงเทพฯ.....	111

ภาคผนวก

ภาพประกอบที่

ช-1	การวางผังวัดนางชี	185
ช-2	อาคารเสนาสนะภายในวัดนางชี	186
ช-3	การวางผังวัดสะพาน	189
ช-4	อาคารเสนาสนะภายในวัดสะพาน	190
ช-5	การวางผังวัดหัวลำโพง.....	192
ช-6	อาคารเสนาสนะภายในวัดหัวลำโพง.....	193
ช-7	การวางผังวัดนาขวาง.....	194
ช-8	อาคารเสนาสนะภายในวัดนาขวาง.....	196
ช-9	การวางผังวัดนางโคก.....	197
ช-10	อาคารเสนาสนะภายในวัดนาโคก	198
ช-1	พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรศรีพิพัฒน์ วัดญาณสังวราราม จ.ชลบุรี.....	199
ช-2	พระมณฑป วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	200
ช-3	พระอุโบสถวัดสุทัศนเทพวราราม.....	200
ช-4	ซุ้มเสมา วัด พระศรีรัตนศาสดาราม.....	201
ช-5	วิหาร วัดนางชี	202
ช-6	กำแพงแก้ว วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	203
ช-7	พระระเบียง วัดสุทัศนเทพวราราม	203
ช-8	ศาลาราย วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	204
ช-9	กุฏิ วัดสุทัศนเทพวราราม	205
ช-10	หอกลอง หอระฆัง วัดสุทัศนเทพวราราม	206
ช-11	หอไตร วัดสุทัศนเทพวราราม	207
ช-12	ศาลาการเปรียญ วัดสุทัศนเทพวราราม	207